

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Legt de wetenschapper het af in bullshitbingo?

 Rosanne Hertzberger 20 oktober 2018

Grote kop op de voorpagina van *Elsevier Weekblad* van vorige week: [‘Bekijk opwarming positief’](#) en daaronder ‘Waarom CO₂ uitstoot verminderen niet helpt’. Het verwijst naar een stuk van twee emeritus hoogleraren, die op onnavolgbare wijze in een paar honderd woorden een enorme hoeveelheid klimaatcliché’s proppen, voornamelijk uit de kinderachtige categorie. CO₂ verminderen werkt niet want de oceaan stoot het allemaal toch weer uit? Check! Windmolens werken slecht? Check! De opwarming komt door de zon? Check!

Ik schreef eerder te hopen dat wetenschappers [zich meer mengen in onlinegesprekken over hun onderwerpen](#). Maar eerlijk gezegd begrijp ik het wel als ze dat niet doen. Deze zomer kreeg ik, naast een bedreiging, ook ellenlange antivaccinatie-e-mails, boordevol casuïstiek en drogredeneringen. Waar te

beginnen? Lukt het überhaupt om geloofwaardig over te komen als jij wél de complexiteit en de onzekerheden uit het vakgebied moet communiceren? De kans dat je het aflegt in de bullshit-bingo is aanzienlijk.

Dat is het probleem: klimaatwetenschap is een volstrekt andere wereld achter de schermen. In de media lijkt het net alsof er nog wordt gesteggeld over de vraag of menselijke CO₂-uitstoot de oorzaak is. Achter de schermen wordt er gesteggeld over de vraag of het twee of vier graden warmer wordt. Dus: of we een rampje tegemoet gaan of een catastrofe.

Het probleem is dat bij het grote publiek wel degelijk vraag is naar dat tegengeluid. Voor elk wetenschappelijk vaccinatiebericht zijn online vijf of zes antivaccinatieberichten te vinden. Idem voor klimaatnieuws. Wie op zoek gaat wordt bedolven onder zeer aannemelijk klinkende theorieën en op het eerste gezicht terechte vragen. Een veel toegepaste truc is iets wat ik de autogordel-drogreden ben gaan noemen. Rik de Swart, mazelenexpert bij het Erasmus MC, fluisterde mij die in. Autogordels zijn levensgevaarlijk want als je met je auto de plomp in rijdt verdrink je omdat je vast zit. Klopt als een bus, maar dan vergeet je dus te vertellen dat veruit de meeste slachtoffers met hun kop tegen de voorruit knallen. Toch klinkt het erg aannemelijk als je maar het halve verhaal kent. Het hele verhaal ontbreekt vaak. Dat terwijl zoveel redelijke, nieuwsgierige, bezorgde mensen hartstikke benieuwd zijn. Waarom klopt dit niet, vragen ze. En dan blijft het vaak stil, op een handvol blogs en Twitter-accounts na. De experts houden zich bezig met andere dingen en twitteren over een leuk festivalletje, of een paper dat ze net hebben gepubliceerd.

Ik maakte me vroeger wel eens zorgen dat klimaatwetenschappers overdreven. Nu dat ze bagatelliseren. Er klonken nog steeds positieve geluiden bij de presentatie [van het IPCC-rapport](#). „Het kan nog” stond er in de koppen. Het wordt zo langzamerhand politiek incorrect om op te schrijven dat de kans gewoon één derde is dat het kwik meer dan 3 graden stijgt. Dat we aanzienlijke kans lopen op wereldwijde ontwrichting.

Ik google die klimaatsceptici in Elsevier, mannen van bijna 80 en bijna 90 jaar oud. Ooit succesvolle academici, nu in de vergetelheid zijn geraakt. Ik vertrouw ze voor geen cent. Zij zijn straks hartstikke dood, terwijl mijn jongens het einde van deze eeuw gaan meemaken. Ik zou liegen als ik dat niet toegeef: ik kijk hiernaar met de ogen van een moeder. Ik kijk naar mijn huis, mijn gang waar half oktober een oververhitte postbode gulzig een glas water leegdrinkt omdat het kwik de 26

graden aantikt. Ik hoor de hoorn van het cruiseschip dat hier midden in de milieuzone zijn zware stookolie verbrandt. Ik hoor de mensen alweer zeggen: misschien is dit dan echt het laatste mooie weekend? Het probleem is dat media als Elsevier, én andere prominente twijfelzaaiers, er wel degelijk toe doen. Ze hebben invloed. Als het debat over de kosten verder losbarst en het pijn begint te doen, blijft het nepnieuws dat zij verspreiden rondzingen bij beleidsmakers, CEO's, consumenten.

Daarom nog maar eens mijn verzoek: Lieve wetenschappers, zak door je knieën om op ooghoogte te komen. En blijf de boodschap herhalen. Ook al als je het tien jaar geleden al een keer hebt gedaan of de tegenargumenten nergens op slaan. Straks als het echt mis gaat, kunnen we hooguit verhaal halen bij een paar grafzerken.

Rosanne Hertzberger is microbioloog.

